

Таким чином, під способом захисту корпоративних прав слід розуміти матеріально-правові заходи примусового характеру, за допомогою яких відбувається відновлення (визнання) порушених (оспрюваних) корпоративних прав, які залежать від виду порушеного корпоративного права. У зв'язку з чим, пропонується способи захисту корпоративних прав класифікувати за наступними критеріями: — залежно від порушення корпоративних прав, що включають правомочність учасника (акціонера) на безпосередню участь у товаристві; — залежно від порушення корпоративних прав, що включають правомочність учасника (акціонера) на опосередковану участь у товаристві; — залежно від порушення корпоративних прав, що пов'язані з придбанням та відчуженням часток (акцій); — залежно від порушення корпоративних прав, що пов'язані з неправомірним припинення участі в товаристві. Поряд з цим, слід звернути увагу на потребу дослідження корпоративного контролю як способу захисту корпоративних прав, так як такі способи захисту як реституція, ввідикація та визнання права не в змозі адекватно захистити корпоративні права власника акцій, які були втрачені ним за інших підстав ніж недійсний правочин.

Враховуючи, що на сьогодні відсутня єдина система корпоративних способів захисту, залишається не виявленою специфіка таких корпоративних способів захисту та їх класифікація, потреба у подальших наукових розробок корпоративних способів захисту стане одним із фундаментів для доктрини корпоративного права.

СИМОНЯН Ю. Ю.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права,
кандидат юридичних наук, доцент

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ І БАЗ ДАНИХ

Проблеми захисту прав інтелектуальної власності в умовах виникнення глобальної інформаційної інфраструктури привертають все більше уваги з боку працівників різних країн, тому що в різних країнах ключові поняття авторського права, такі як право на відтворення, публічне виконання, публічне сповіщення, публічний показ, розповсюдження, використання цитат, відтворення товару в особистих цілях, відтворення примірників твору для навчання, відтворення творів бібліотеками та архівами інтерпретуються по-різному, а для мережених технологій

ці поняття ще зовсім не вироблені. Все більш розмитою стає межа між творчістю та інтерпретацією вже існуючих даних, між твором та його копією.

Ситуація значно ускладнюється з розвитком глобальних мереж, зокрема — Інтернет, у якій відсутні поняття національних кордонів, а постійне збільшення швидкості комунікацій та інтенсифікація інформаційних процесів призводить до збільшення мобільності матеріальних та інформаційних об'єктів, виробництво, розповсюдження та правова охорона яких вже не може бути здійснена за допомогою діючого законодавства. Закони, при створенні яких суттєво використовувалось поняття національних кордонів, стають непридатними до застосування. Все більше значення має швидкість фіксації та реєстрації інформаційних об'єктів, що захищаються авторським правом, а також зручність та ефективність маніпулювання такими об'єктами. Слід зазначити, що число користувачів Інтернет вже досягає сотень мільйонів чоловік, тому ефективне вирішення проблем захисту прав інтелектуальної власності в цій сфері найближчим часом стане нагальною проблемою.

В цьому блоці законодавчої бази першочергового вирішення потребують проблеми захисту власне комп'ютерних програм та баз даних.

Правове регулювання відносин по створенню і використанню комп'ютерних програм і баз даних відбувається на національному і міжнародному рівнях. На національному рівні таке регулювання забезпечується прийняттям відповідних законів, на міжнародному — укладенням відповідних конвенцій, угод.

У всіх розвинених країнах, які підписали Бернську конвенцію про охорону літературних та художніх творів, основною формою охорони комп'ютерних програм і баз даних є авторське право (Бернська конвенція про охорону літературних та художніх творів від 24.07.1971 р. // Нормативні акти України: Електронна база даних [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>). Комп'ютерні програми та бази даних віднесені до категорії об'єктів, що охороняються як літературні твори. В зазначених країнах ефективно використовуються достоїнства, властиві правовій охороні комп'ютерних програм та баз даних нормами авторського права, і компенсуються його вузькі місця за рахунок застосування інших правових норм, зокрема патентного права.

Охорона комп'ютерних програм нормами авторського права закріплена в Бернській конвенції про оборону літературних і художніх творів, членом якої є Україна, Договорі Всесвітньої організації охорони інтелектуальної власності, з авторського права, і підписаному на Дипломатичній конференції 20 грудня 1996 року, директиві Європейських Співтовариств про правову охорону комп'ютерних програм і баз даних від 14 травня 1991 року, Угоді Світової організації

торгівлі про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угода ТРІПС) (Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності від 15.04.1994 р. // Нормативні акти України: Електронна база даних [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>).

В Україні охорона комп'ютерних програм та баз даних здійснюється відповідно до Закону України «Про авторське і суміжні права» (Про авторське право і суміжні права: Закон України / Нормативні акти України : Електронна база даних [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>), що в основному відповідає вимогам міжнародних конвенцій і угод, переважна більшість статей якого безпосередньо стосується й комп'ютерних програм і баз даних.

Разом з тим специфічні особливості комп'ютерних програм і баз даних утруднюють застосування до них усіх норм авторського права, яке не повною мірою задовольняє інтереси розробників комп'ютерних програм, зокрема не захищає від запозичення принципів, реалізованих в них. До того ж, щоб правова охорона комп'ютерної програми чи бази даних найбільш повно відповідала вимогам сучасного рівня розвитку інформатики, недостатньо охорони комп'ютерних програм та баз даних як літературних творів. У більшості зарубіжних країн застосовують системний підхід щодо охорони комп'ютерних програм та баз даних, який включає і можливість їх захисту патентним законодавством. Але в Україні згідно із Законом «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» програми для обчислювальних машин не можуть одержати правову охорону. Це практично лишає поза охороною винаходи, пов'язані з комп'ютерними програмами та базами даних, обмежує інтереси заявників України відносно їх прав в розвинених країнах.

У сфері охорони комп'ютерних програм та боротьби з піратством зміст законодавчих актів має бути спрямований на такі аспекти:

- удосконалення правової охорони комп'ютерних програм і баз даних.

- удосконалення нормативно-правової бази в галузі охорони прав інтелектуальної власності в Інтернет.

- внесення змін та доповнень до відповідних кодексів України, що передбачають посилення відповідальності за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності з урахуванням необхідної боротьби з піратством.

Правова охорона комп'ютерних програм і баз даних може здійснюватись не лише нормами авторського права і патентного права, а й договірним правом, законодавством про недобросовісну конкуренцію, про охорону комерційних таємниць. Так, договори на створення і використання комп'ютерних програм доцільно виділити в спеціальну

групу договорів у Цивільному кодексі України. Існує піратство на рівні використання алгоритмів, реалізованих у комп'ютерній програмі може завдавати відчутної шкоди їх виробникам. Такі дії розглядаються як протиправні в тому випадку, якщо алгоритм, використовуваний в комп'ютерній програмі, є конфіденційною інформацією і підпадає під комерційну таємницю. Комп'ютерні програми та бази даних, як специфічні об'єкти інтелектуальної власності, повинні мати особливий статус правової охорони.

КИРИЛЮК А. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права,
кандидат юридичних наук, доцент

КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Ефективна кримінально-правова охорона авторського права має на сьогодні особливо важливе значення, особливо в умовах глобалізаційних процесів та широкого використання мережі Інтернет. Відповідно до чинного законодавства України, за порушення авторських прав, в тому числі і в мережі Інтернет, передбачена кримінальна відповідальність.

Угода TRIPS зобов'язує держави, які входять до складу СОТ, в тому числі і Україну, у своїх національних законодавствах передбачити кримінальну відповідальність за порушення авторського права (ст. 61) (*ImplicationsoftheTRIPSAgreementonTreatiesadministeredbyWIPO. — Reprint. ed. — Geneva : WIPOpubl., 2011. — 83 p.*).

Обов'язок передбачити відповідальність за незаконне виготовлення та продаж об'єктів охорони авторського права або суміжних прав покладається на держави-учасниці Конвенцією «Про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм» від 29 жовтня 1971 р. (ст. 2) та Бернською конвенцією «Про охорону літературних і художніх творів» від 9 вересня 1886 р. (ст. 16).

Так, згідно зі ст. 176 Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III (далі — КК України), кримінально-караним визнається умисне незаконне відтворення, розповсюдження об'єктів авторського права, якщо це заподіяло матеріальний збиток у значному, великому чи особливо великому розмірі (Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради